

ГОДИНА XI.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 64.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЏИЋ.

Изази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

Главна скупштина „друштва за српско народно позориште у Н. Саду 23. јуна (5. јула) 1886.

Бр. 1. Пре отварања скупштине изашиљу се по предлогу председниковом чланови: Др. Љуб. Радивојевић, Др. Милан Савић и Марко Шилић, да оверове присутне чланове.

Изаслани одбор, прегледавши списак чланова, јавља, да су свичланови, који су у записнику наведени, одговорили својим чланским дужностима и да имају право гласа на овој скупштини.

На основу тога извештаја отвара председник скупштину у 9 и по сахата пре подне.

Бр. 2. Председник друштвени Др. Лаза Станојевић поздравља присутне чланове добродошлицом и позива потпредседника А. Хаџића, да прочита извештај о стању и радњи српског народног позоришта од прошлогодишње главне скупштине до сада.

(Тај извештај штампан је у бр. 60. „Позоришта“.)

Члан Јаша Томић наводи, да је лист „Позориште“ неуредно излазио, јер је прошле године изишло 12 бројева у току од 8 дана, а ове године није изишао ни један број од како је позориште отишло из Н. Сада, па тражи, да лист тачније и уредније излази.

Подначеоник А. Хаџић, као уредник „Позоришта“ разјасњује и одговара, да су само 2 броја лане изишла у једаред због неких неприлика, а ове године да је лист уредно излазио.

Члан Др. Стеван Павловић вели, да осим рецензија треба и економски део позоришта увести у лист.

Члан Петар Попадић потпомаже жељу Ј. Томића, с тим додатком, да се и целокупан извештај о стању позоришта доноси.

Пошто су још неки чланови говорили и наглашавали, да о томе не треба одлуке доносити, јер подначеоник А. Хаџић и онако бесплатно и од своје добре воље уређује тај лист — то скупштина узима прочитани извештај са одобравањем на знање.

При спомену имена упокојеног Дра Јована Суботића скупштина узкликом „Слава!“ и устајањем одаје почаст спомену великог покојника.

Бр. 3. Пошто је на дневном реду *откривање слике народног и позоришног добротвора пок. Стевана Бадрљице*, то је подначеоник А. Хаџић, на позив председников, рекао ово: (штампано у бр. 60. „Позоришта“.)

Говор овај саслушан је живом пажњом, а на крају истога откривена је слика народног и позоришног добротвора Стевана Бадрљице уз бурно клицање: „Слава Стевану Бадрљици!“

Бр. 4. Управни одбор под бр. 111. У. О. подноси преглед рачуна главне благајне српског народног позоришта од 1. јануара до 31. децембра 1885, и извештај о стању фонда позоришног крајем године 1885.

По том рачуну износило је:

Примање	8,522 ф. 80 н.
Издавање	8,420 „ 83 „

Готовина за 1. јан. 1886 101 ф. 97. н.

А исказ иметка, или активно стање, дакле фонд позоришни, стоји 31. децембра 1885 овако:

1. У готовини	101 ф. 97 н.
2. У државним и јавним обвезницама	4,702 „ — „
3. У приватним обвезницама	14,650 „ — „
4. Камате	265 „ 98 „
5. Затезне камате	7 „ 36 „
6. Кирија од позоришне зграде	175 „ — „
7. Чланарина	13,878 „ 80 „
8. Камата од чланарине	1,629 „ 57 „
9. Легати	303 „ 30 „
10. Предујам код глумаца	860 „ 07 „
Свега	36,574 ф. 05 н.
Кад се одбије дуг од	4,226 „ — „

Остаје активно стање за

1. јан. 1886. 32,348 ф. 05 н.

Осим тога спадају у фонд позоришни још и ове непокретности, које поседује друштво:

1. Позоришна дворана, која је купљена за 20,000 фор.;

2. 20 ланаца земље у Сенти, што су их оставили овоме друштву пок. Ђена Брановачки и жена му Ида рођ. Вујићева.

Даље ове непокретности:

3. 40 дистрикта ланаца земље у Сенти, као легат пок. Јулијане Ковачићке рођ. Смиљанове. Ово ужива доживотно супруг јој Јоца Ковачић у Мољу;

4. Кућа и виноград пок. Гавре Јанковића из Арада. Ово ужива доживотно његов нећак Ђорђе Лукић.

Управни одбор јавља уједно, да је изаслани одбор прегледао тај рачун и да га је нашао у реду.

Члан Миша Димитријевић предлаже, да се осигурају неуплаћене чланарине код оних особа, које имају имања, приликом смрти њихове, кад дође да се заоставина расправи; и уједно, да се о томе води евиденција од стране благајнице друштвене.

Члан Паја Гостовић предлаже, да се штампају годишњи рачунски извештаји друштва и имена чланова, па да се пре скупштине засебно разашљу члановима.

Члан Арса Пајевић жели, да се из обзира на трошак рачуни и имена чланова штампају у новинама на 8 дана пред скупштину.

Члан Петар Попадић тражи, да се штампа засебно кратак рачунски извештај, и бар сваких 5 година списак чланова друштвених.

Члан Ђока М. Поповић предлаже, да се штампа у кратко исказ рачунски уз имена чланова.

Члан Светозар Савковић предлаже, да се кратак рачунски извештај годишњи и именик чланова штампа у друштвеном листу „Позоришту“ пред главну скупштину и да се тај дотични број листа разашље свима члановима.

Извештај управног одбора о рачуну главне благајне и о стању фонда позоришног узима се на знање, а за супер-ревизоре рачуна за годину 1886. одређују се дојаконши рачунски прегледачи: Андрија М. Матић, Др. Јован Велимировић и Марко П. Шилић.

Предлози чланова Мише Димитријевића и Светозара Савковића примају се, и управни се одбор позива, да их изврши.

Уједно се управни одбор упућује, да се постара, да својим начином наплати или осигура доспеле и заостале камате.

Бр. 5. Управни одбор под бр. 112 У. О. подноси рачун позоришне дружине од 9. маја 1885 до 14. маја 1886, што га је водио управитељ срп. нар. позоришне дружине Димитрије Ружић по местима, која је позоришна дружина за то време обила.

По том рачуну износи:

И. Примање:

1. У Земуну од 9/V. до 30/VI. 1885	2,709 ф. 40
2. „ Руми од 1/VII. до 15/VIII. „	2,388 „ 90

3. у Вуковару од 16/VIII до 10/IX. 1885	1,211 „ 50
4. У Осеку од 11/IX. до 15/X. 1885	1,589 „ 83
5. „ Сомбору од 16/X. до 19/XII. „	4,049 „ 05
6. „ Новом Саду од 20/XII. 1885 до 10/IV. 1886	9,248 „ 60
7. У Карловцима од 11/IV. до 14/V. 1886	1,606 „ 88
Свега	22,804 „ 16

II. Издавање:

1. У Земуну	2,853 ф. 11
2. „ Руми	2,377 „ 55
3. „ Вуковару	1,606 „ 94
4. „ Осеку	2,291 „ 21
5. „ Сомбору	4,593 „ 62
6. „ Новом Саду	8,221 „ 14
7. „ Карловцима	1,871 „ 88
Свега	23,815 ф. 45

Кад се одбије примање од издавања остаје за 15. мај о. г. 1,011 г. 29 н. мањка (дефицита).

Сувишка је било у овим местима: у Руми 11 фор. 35 н. и у Новом Саду 1,027 ф. 46 н.

Мањка је било: у Земуну 143 ф. 71 н.; у Вуковару 395 ф. 44 н.; у Осеку 701 ф. 38 н.; у Сомбору 544 ф. 57 н.; и у Карловцима 265 ф.

Управни одбор јавља најпосле, да је прегледао тај рачун и да га је нашао у реду.

Узима се на знање и за супер-ревизоре рачуна позоришне дружине за даљу годину дана (т. ј. од маја 1886 до маја 1887) изашиљу се чланови: Андрија М. Матић, Др. Јован Велимировић и Марко П. Шилић.

Уједно се по предлогу управног одбора, а према одлуци скупштинској од 31. маја 1879 бр. 11. Г. С., одређује управитељу Димитрију Ружићу за његов труд и рад око управе позоришне награда од 400 фор.

Бр. 6. Управни одбор под бр. 113, У. О. подноси извештај рачунских супер-ревизора: Андрије М. Матића, Дра Јована Велимировића и Марка П. Шилића, који су лањском скупштинском под бр. 3. Г. С. ex 1885 изаслани.

Исти супер-ревизори под 21/VI. (3. VII.) о. г. јављају, да су прегледали рачуне главне благајне срп. нар. позоришта од 1. маја до 31. децембра 1884 и рачуне од 1. јануара до 31. децембра 1885, што су их водили књиговођа А. Поповић и благајник Д. Манојловић, те изјављују, да су их нашли у реду.

Узима се на знање и дотичним рачунарима издаје се опросница за споменуте рачуне.

Бр. 7. Управни одбор под бр. 114. У. О. подноси извештај рачунских супер-ревизора: Андрије М. Матића, Дра Јована Велимировића и Марка П. Шилића, који су лањском скупштинском одлуком под бр. 4. Г. С. ex 1886 изаслани.

Исти супер-ревизори под 21/VI. о. г. јављају, да су прегледали рачуне позоришне дружине од 24. маја 1884 до 9 маја 1885 и од 9. маја 1885 до 14. маја 1886, које је водио управитељ Димитрије Ружић, и саопштавају, да су их све нашли у реду.

Узима се на знање, а управитељу Димитрију Ружићу издаје се опросница за поменуте рачуне.

Бр. 8. Прочита се извештај управитеља Димитрија Ружића о раду и путовању српске народне позоришне дружине од 9. маја 1885. до данас.

(Извештај тај штампан је у бр. 62. „Позоришта“.)

Извештај овај узима се на знање и Димитрије Ружић поставља се на ново за управитеља позоришне дружине на даљу годину дана.

Бр. 9. Управни одбор подноси извод из рачуна главне благајне о приходу и расходу од дворане срп. нар. позоришта од 1. јануара до 31. децембра 1885.

По том изводу износи:

Приход	768 ф. — н.
Расход	652 „ 22 „
Чист приход	115 ф. 78 н.

Узима се на знање

Бр. 10. Приступи се обнови трећине чланова управнога одбора у смислу § 13. устава друштва.

Као најстарији по избору имали би да иступе ови чланови:

I. У позоришном одеку:

Подначеоник А. Хаџић; Стеван В. Попо-

вић у Будим-Пешти (са замеником Дром Ал. Кодом); Др. Илија Вучетић; и Новак Радонић (са замеником Светозарем Савковићем);

II. У економском одеку:

Влада Стратимировић, Данило Манојловић, Петар Попадић и Васа Милутиновић.

У позоришни одсек бирају се на ново сви дојакошњи чланови, а у економски одсек: Данило Манојловић, Васа Милутиновић, Арса Пајевић и Ђока М. Поповић, на три године дана.

На место умрлог члана позоришног одека Дра Јована Суботића бира се на две године дана Др Љубомир Радивојевић из Каменице са замеником Костом Рајићем

Бр. 11. Управни одбор под бр. 116. У. О. подноси прорачун за српско народно позориште за време од 1. јануара до 31. децембра 1887.

По том прорачуну износи:

I. Приход позоришне дружине	21,850 ф. — н.
Приход централне управе	3,558 „ 22 „
Свега	25,408 ф. 22 н.
II. Потреба позоришне дружине	21,838 ф. — н.
Потреба централне управе	3,341 „ 42 „
Свега	25,179 ф. 42 н.

Кад се одбије потреба од прихода, показује се сувишка 228 фор. 80 н.

Предложени прорачун усваја се и управни одбор упућује, да се по њему управља.

Уједно се по предлогу члана Дра Паје Јанковића упућује управни одбор, да се при путовању позоришне дружине пази, да само чланови позоришног особља добијају уобичајене дневнице, а никако друге особе.

(Свршиће се.)

Л И С Т И Ћ И.

ПОЗОРИШТЕ.

(Глумачка школа.) „Kölnische Zeitung“ пише о глумачкој школи, која је основана у Амстердаму, ово:

„На западном крају вароши види се лепа зграда, из које је изишло већ подоста добрих уметника и уметница. Учење је подељено у пет разреда. Три нижа разреда сматрају се као приправна школа, а два виша разреда рачунају се у праву стручну школу.

У прва три разреда уче се ови предмети: холандски, немачки и француски језик, историја, географија, рачуница, цртање и играње. Језици се уче по онаком распореду као и по средњим школама. При учењу историје и географије пази се поглавито на то, да се ђаци упуте, што је могуће више, на општа гледишта и да им се покажу нарочити догађаји, биографије, путописи,

итд. С истога разлога уврћена је у програм и рачуница, да би се отклонило једнострано школовање питомца. По себи се разуме, да се при учењу језика од почетка до краја поклања највећа пажња читању, изговарању и декламовању.

У стручној школи, то јест у четвртој и петом разреду, спојене су те лекције с немачким и француским језиком. Уз то се поклања већа пажња читању и тумачењу тежих места из дотичних литература, док се међу тим историја домаће књижевности предаје што је могуће опширније.

Ту се даље учи „виша мимика“, то јест: настава у заузимању академичких позитуре, у сликама од група, у представљању различитих карактера и у изражавању страсти. Учи се естетика, и теоријски и практички. Ради практичне поуке ученици полазе музеје и изложбе сликар-

ске, па после дају о томе свој суд. Даће је у тим разредима важан предмет митологија, нарочито грчка и римска. Што се тиче науке о костиму, уче се ученици не само како ће се оденути по прописаном начину и како ће се кретати у свакоме костиму, него је за ученице разних разреда отворен нарочити течај, да се науче кројити, спремати и прерађивати костиме из различитих времена. Цртање такође служи за боље проучавање мимике и ученици цртају махом с модела од гипса. Осим тога мушкарци уче гимнастику и борење. Ту се пре свега пази на брзо, елегантно и неусиљено кретање и на складно развијање тела.

Питомцима је дата прилика, да могу у школској згради за врло малену цену имати стан и храну, а њих надгледа учитељка, која такође борави у истој згради. По нижим разредима предају језике махом учитељке, а тако и играње.

Поред свега успеха опет се замерало и овој школи. У осталом школа нити може нити хоће да ствара геније и таленте; али им она може дати потребна развитка и упутства. Образовање глумца биће вазда благодетно за позорницу; оно је генију од користи, а скромнијем таленту од потребе.

Тек онда кад се спреми коло добрих глумаца и глумица, доћи ће време, да холандско позориште не мора животарити, као до сад од самих превода. Онда ће се опет развити права народна драма, коју су сјајно започели даровити људи: Шимел и Јустус Фан Маурик.“

Ту глумачку школу основало је холандско глумачко друштво: het nederlandsch tooneverbond.

(Позориште у Индији.) Професор Анђело де Гибернашис послао је талијанском листу „Gazzeta Piemontese“ из Мадхује у јужној Индији ове вести о индијском позоришту: „Враћам се са острва Цејлона, где сам гледао како играју Сингалези. То је полудраматска игра, праћена певањем и правом пакленом свирком. Играчи изгледају при том тако страшни, да се јевропски гледалац мора и нехотице згрозити. У опште се у индијском позоришту игра само народним дијалектом. У некој згради налик на бараку приказују месни глумци драме и комедије пред веома малом публиком; ту је главно играње и певање, које иде на изменце једно за другим. Публици се допада само спољашња форма. Видео сам како су приказивали моју индијску драму „Саврити“ у гуцератском дијалекту, али слушаоце није занела љубав, којом се јунакиња жртвује, него појава Јаме, бога смрти. . . Осим тога, додали су том комаду још неке куплете са индијском музиком, која је нама Јевропљанима сувише једноставна и монотона, а Индијанци је с великим уживањем слушају. Три свирача стоје вазда иза прве кулисе у приправности, да

праће песму, чим глумци са говора пређу на певање. Индијанци најрадије слушају неку врсту фруле, која некако оштро, једнолико кречи и готово несносно пара уши. Надам се, да ћу „Сакунталу“ чути у Бенгалској; и она се приказује у дијалекту, а само се песме певају у санскриту. Не могу баш рећи, да много у том погледу очекујем. Један брамин беше тако добар, те је допустио, да ми његова кћи лирски део „Сакунтале“ прикаже. Али, на жалост, она је лене оне стихове певала све једнаким назалним тоном, без икакве промене! Све ме је то уверило, да садржај „Сакунтале“ много боље ми схватамо, него сами данашњи Индијанци. По кад индијски глумци говоре, а не певају, онда им је глас природнији. — Био сам на представи неке комедије, којој је садржина доста налик на нашу причу о блудном сину, а треба на изнесе поуку, како не ваља у лудо трошити ни расипати, као што то чине Парзи при свадбама, те потроше том приликом не само цело своје имање, него и женин мираз. И доиста је тако, да Парзи, који већом страном готово гладују и сиротују, немају граница у расипању кад славе какву светковину. Друштво, које је тај комад представљало, састојало се из Парза. И овде у Мадхуји има парзанско позоришно друштво, које приказује у тамилском дијалекту. Цене местима су врло малене (најкупије 2 динара), али ретко има више од стотине слушалаца у позоришту. Мухамеданци приређују у Индији особите представе приликом религиозних светковина њихових. Већином уступи какав богат мухамеданац своје дворште за представе, па позове своје пријатеље, и у опште је ту бесплатан улазак. У позоришним играма њиховим обично се износи што из вести Алијине и његових ученика. Чудно изгледа, како публика показује своје интересовање у појединим призорима: ту се смеју, плачу, деру се као манити, а све из симпатије и саучешћа према главним улогама, и најпосле нарасте узбуђеност тако, да се по гдекоје представе заврше у публици бојем и крвљу.“

ИЗ ПОЗОРИШНОГ СВЕТА.

(*Јозефина Рајнлова*), пређашња чланица чешке опере у Прагу, постала је чланицом штетинског позоришта. О њеном првом ступању изражује се штетински критичар у „Theater-Figaro“ врло повољно.

(*Ћуро Ајзенхут*), управитељ оркестра загребачког позоришта, славио је 25-годишњицу свога рада. У почаст слављенику представљана је 10. о. м. у загребачком позоришту хрватска драматска опера „*Сејслав*“, од И. Жигровића Преточког. Музику за ту оперу зготовио је слављеник.

Издаје управа српског народног позоришта.